

İkinci Dil Öğreniminde Temel Psikolojik İhtiyaçların Engellenmesi: Ölçek Uyarlama Çalışması*

Basic Psychological Needs Frustration in Second Language Learning: A Scale Adaptation Study

Hüsem KORKMAZ¹ , Gökhan KAYIR²

Geliş Tarihi (Received): 15.09.2024

Kabul Tarihi (Accepted): 05.05.2025

Yayın Tarihi (Published): 15.06.2025

Öz: Öz Belirleme Kuramı, bireylerin motivasyonlarını ve davranışlarını anlamada önemli bir çerçeve sunan, özellikle eğitim ve öğrenme bağlamında sıklıkla kullanılan bir teoridir. Bu teoriye göre bireylerin üç temel psikolojik ihtiyacı olan özerklik, yetkinlik ve ilişkili olma ihtiyaçları karşılandığında bireyler daha yüksek düzeyde motive olmakta, öğrenme başarıları sergilemekte ve psikolojik açıdan iyi oluş düzeyi yükselmektedir. Ancak bu ihtiyaçların engellenmesi durumunda motivasyon kaybı, öğrenme sürecinde zorluklar ve duyuşsal sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Bu araştırma, ikinci dil öğreniminde bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarının (özerklik, yetkinlik ve ilişkili olma) engellenme durumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş olan “Basic Psychological Needs Frustration in Second Language Scale (BPNF-L2)” adlı ölçeğin Türk kültürüne uyarlanması ve ölçeğin geçerlik ile güvenirlik analizlerini kapsamaktadır. Ölçeğin Türkçeye ve Türk kültürüne uyarlanması sürecinde dilsel ve kültürel uygunluğun sağlanması amacıyla çeviri, ters çeviri ve uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2023 yılında Türkiye’deki bir devlet üniversitesinde İngilizce hazırlık programında eğitim gören ve ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilen 231 lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, ölçeğin üç boyutlu yapısının (özerkliğin engellenmesi, yetkinliğin engellenmesi ve ilişkili olmanın engellenmesi) Türk kültüründe de geçerli olduğunu ortaya koymuş ve ölçeğin toplam 12 maddeden oluşan yapısı korunmuştur. Faktör yüklerinin kabul edilebilir düzeylerde olduğu saptanmış ve uyum indeksleri CFI= .97, NFI= .91, RMSEA= .08 ve SRMR= .07 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik analizleri kapsamında, Cronbach alfa değerinin .86, McDonald’s ω katsayısının ise .88 olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular, ölçeğin Türkçe formunun güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre Türk kültürüne uyarlanan bu ölçek, dil öğrenme süreçlerinde bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarının engellenme durumlarını ölçmek için kullanılabilir ve özellikle yabancı dil öğretimi programlarının geliştirilmesinde önemli bir katkı sağlayabilir. Ölçeğin eğitimde dil öğrenme süreçlerinin psikolojik boyutunu anlamaya yönelik gelecekteki araştırmalarda ve uygulamalarda geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullanılabileceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İkinci Dil Öğrenimi, Ölçek Uyarlama, Temel Psikolojik İhtiyaçlar

&

Abstract: As a theory that provides an important framework for understanding individuals' motivation and behavior, self-determination theory is frequently used in the context of education and learning. According to this theory, individuals experience higher levels of motivation, learning achievement and psychological well-being when their three basic psychological needs of autonomy, competence and relatedness are met. However, when these needs are inhibited, loss of motivation, difficulties in the learning process and affective problems may arise. This study involves the adaptation of the Basic Psychological Needs Frustration in Second Language Scale (BPNF-L2), which was developed to measure the frustration of individuals' basic psychological needs (autonomy, competence and relatedness) in second language learning, to Turkish culture and the validity and reliability analyses of the scale. In the process of adapting the scale to the Turkish culture, translation, back translation, and expert opinions were utilized to ensure linguistic and cultural compatibility. The sample of the study consisted of 231 undergraduate students studying in an English preparatory program at a state university in Türkiye in 2023 and selected by criterion sampling method. The results of confirmatory factor analysis revealed that the three-dimensional structure of the scale (inhibition of autonomy, inhibition of competence, and inhibition of relatedness) was also valid in Turkish culture and the structure of the scale consisting of 12 items was preserved. Factor loadings were found to be at acceptable levels and fit indices were calculated as CFI= .97, NFI= .91, RMSEA= .08 and SRMR= .07. Reliability analyses revealed that Cronbach's alpha value was .86 and McDonald's ω coefficient was .88. These findings indicate that the Turkish version of the scale is a reliable and valid measurement tool. According to the results of the study, the scale adapted to the Turkish culture can be used to measure the frustration of individuals' basic psychological needs in language learning processes and can make a significant contribution to the development of foreign language teaching programs. It is envisaged that the scale can be used as a valid and reliable tool in future research and practices to understand the psychological dimension of language learning processes in education.

Keywords: Basic Psychological Needs, Scale Adaptation, Second Language Learning

Atıf/Cite as: Korkmaz, H., & Kayır, G. (2025). İkinci dil öğreniminde temel psikolojik ihtiyaçların engellenmesi: ölçek uyarlama çalışması. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 1019-1034, <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2025..-1550389>.

İntihal-Plagiarism/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuelt>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University– Bolu

¹ Sorumlu Yazar: Öğr. Gör. Dr. Hüsem Korkmaz, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Yabancı Diller Bölümü, husem.korkmaz@cbu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-5759-7392>

² Doç. Dr. Gökhan Kayır, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, gokhan.kayir@cbu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-9830-0006>

1. GİRİŞ

İkinci dil öğrenimi; doğası gereği karmaşık, dinamik, değişken ve doğrusal olmayan bir yapıya sahip olup birçok faktörün etkisi altında kalabilen bir süreçtir (Larsen-Freeman, 2007). Psikolojik değişkenler de ikinci dil öğreniminin başarısını etkileyen temel sebepler arasında olup araştırmacıların odaklandığı önemli başlıklardan birisidir (Karbakhsh ve Ahmadi Sefa, 2020). Psikolojik faktörlerin öğrenme süreçleri üzerindeki etkisine ışık tutan önemli kuramlardan biri de Öz Belirleme Kuramı'dır. Öz Belirleme Kuramı (Deci ve Ryan, 1985; Ryan ve Deci, 2020) insan güdülenmelerinin öncelikle bireylerin hedef odaklı davranışlarına ve psikolojik anlamda iyi olma hallerine bağlı olarak şekillendiğini öngören kapsamlı bir kuramdır. Bu bağlamda bireyler, doğaları gereği psikolojik gelişime yatkın olup yaşantılarından kaynaklanan engellerle başa çıkma çabası içerisindeki varlıklardır. Bireyler, içinde bulundukları ortamın sunduğu destekleyici koşullar sayesinde doğal gelişim eğilimlerini gerçekleştirme fırsatı bulur ve bu süreci aktif bir şekilde sürdürürler. Bu kuram, kişinin birtakım temel kişisel ihtiyaçlarının karşılanmasının önemine işaret ederek bu temel ihtiyaçları özerklik, yetkinlik (yeterlilik) ve ilişkili olmak olarak ifade eder (Ryan ve Deci, 2000). Bireyler ancak bu ihtiyaçlar doyurulduğunda doğal eğilimleri doğrultusunda güdülenir, gelişir ve öznel iyi olma haline ulaşırlar. Pek çok araştırma alan ve bağlamında olduğu gibi (Chen vd., 2015; Olafsen vd., 2021) ikinci dil öğrenimi alanında da öğrenenlerin temel psikolojik ihtiyaçlarının doyurulması üzerine çalışmalar yapılmış, bu temel psikolojik ihtiyaçların doyumu çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir (Alamer, 2022; Dincer vd., 2019; Noels vd., 2019). Ancak Alamer vd. (2023), her ne kadar üç temel psikolojik ihtiyacın karşılanmasının motivasyon, süreklilik ve olumlu davranışlar geliştirmeyi tetiklediğini kabul etse de aslında bu ihtiyaçların öğrencilerin güdülenmesini ve öğrenme süreçlerinin işleyişini tam anlamıyla açıklamakta yetersiz kaldığını belirtmiştir. Bu bağlamda bu temel ihtiyaçların engellenmesi durumunun da aynı ölçüde önemli ve belirleyici olduğunu vurgulamışlardır. Öğrencilerin motivasyonu ve başarıları ile temel psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişkiyi sağlıklı biçimde ortaya koymak, bu ihtiyaçların karşılanmasının yanı sıra engellenmesi durumunun da dikkate alınmasını gerektirir (Alamer vd., 2023; Alamer ve Lee, 2019).

Bir motivasyon kuramı olarak Öz Belirleme Kuramı (Deci ve Ryan, 1985), ortaya atıldığı dönemden itibaren tüm dünyada dikkatleri üzerine çeken, kabul gören ve çeşitli alanlarda yapılan çalışmalarla günümüze kadar geliştirilen önemli bir teoridir. Esasen bu kurama göre bireyler; kendi iradelerini ortaya koyabilmek, onay ve kabul görmek, sosyalleşmek, başarmak, önemsenmek ve psikolojik anlamda güçlü ve iyi hissetmek gibi doğuştan bir dizi temel eğilim ve ihtiyaca sahiptirler (Andersen, 2000; Ryan ve Deci, 2017). Burada anılan ihtiyaçlar, bir alt kuram olarak ortaya çıkan Temel Psikolojik İhtiyaçlar Kuramı çerçevesinde özerklik, yetkinlik ve ilişkili olma (ilişkisellik) şeklinde tanımlanmıştır. Bu kuram, bireylerin kendilerini gerçekleştirebilmeleri ve belirli bir amaç doğrultusunda başarı odaklı güdülenebilmeleri için öncelikle bu üç temel ihtiyacın karşılanması gerektiğini ortaya koymaktadır (Al-Hoorie vd., 2022). Bu temel ihtiyaçlardan özerklik ihtiyacı, kişinin iradesini kullanarak eylemler gerçekleştirebilmesini, seçimler yapabilmesini ve eylemlerinde psikolojik anlamda içsel bir özgürlük hissetmesini ifade etmektedir. Yetkinlik ihtiyacı ise bireyin ilgili alanda ve eylemlerinde kendisini yeterli ve etkili hissetme gereksinimi olarak tanımlanabilir. Bu ihtiyaç karşılanmadığı takdirde birey, motivasyonunu kaybedebilir ve bireyin bir şeyleri başarma arzusu azalabilir. Bu durumda da birey, çaresizlik duygusuna kapılabilir. Diğer yandan, ilişkili olma ihtiyacı bireyin bulunduğu çevre ve o çevredeki diğer bireylere bağlı hissetme ihtiyacına ilişkin içsel arzuları olarak açıklanabilir (Yarwood vd., 2019). Yani birey bulunduğu çevre ile bir aidiyet bağı kurma, belirli düzeyde sevilme, saygınlık görme ihtiyacı duyar ve bu ihtiyaç karşılandığı takdirde kendisini o çevrenin bir parçası olarak değerli hisseder. Aksi durumda ise birey; kendisini dışlanmış, değersiz ve yalnız hissederek içinde bulunduğu çevreden psikolojik olarak soyutlanmış hissine kapılabilir (Ryan ve Deci, 2000).

Öz Belirleme Kuramı'na göre öğrenenlerin temel psikolojik ihtiyaçlarının doyurulmasına katkıda bulunan bir sosyal öğrenme ortamı, öğrenme başarısını arttırdığı gibi özerk hareket edebilme, uyumluluk, farkındalık ve psikolojik iyi olma durumları gibi istendik birçok olumlu niteliği de ortaya çıkarabilmektedir (Ryan ve Deci, 2017; Vallerand, 1997). Bu bağlamda değerlendirildiğinde temel psikolojik ihtiyaçların

karşılanması tüm öğrenme alan ve bağlamlarında olduğu gibi yabancı dil ve/veya ikinci dil öğreniminde de önem arz eden bir olgu olarak düşünülebilir.

Dil öğrenimi ve öğretimi bağlamında Öz Belirleme Kuramı temelinde gerçekleştirilen çalışmalar, içsel güdülenmenin; dil öğrenme süreçlerinde sıklıkla karşılaşılan öğrenme kaygısının sağaltılmasında (Noels vd., 2000), diğer yandan, öğrenenlerin öğrenme performanslarının ve başarılarının artırılmasında (Alamer, 2021) önemli bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Temel psikolojik ihtiyaçların karşılanmasının öz belirlenimli güdülenmeye doğrudan katkı sağladığı (McEown vd., 2014) göz önünde bulundurulduğunda ikinci dil öğreniminde bu ihtiyaçların rolü oldukça önemlidir. Örneğin, McEown vd. (2014) yabancı dil öğrenenlerin yetkinlik ve ilişkili olma gibi psikolojik ihtiyaçları doyurulduğunda öğrenme motivasyonlarının da yükseldiğini belirlemiştir. Yabancı dil olarak İngilizce öğretimi alanındaki bir çalışmada Munoz ve Ramirez (2015) öğretmenlerin temel psikolojik ihtiyaçları karşılamaya yönelik etkinliklerinin öğrencilerin öğrenme motivasyonunu artırdığını saptamış, özellikle de öğrenci ve öğretmenler arasında kurulan güçlü bağların bu süreçteki olumlu etkisine dikkat çekmiştir. Japonya’da yapılan bir çalışmada Agawa (2020), benzer şekilde, temel psikolojik ihtiyaçlar ile öğrenme motivasyonu arasındaki olumlu ilişkiyi ortaya koymuş ve özellikle güçlü akran ilişkilerinin bu süreçteki belirleyici rolüne dikkat çekmiştir. Türkiye’de yükseköğretim düzeyinde gerçekleştirilen bir diğer çalışmada ise Aydoğan (2018), İngilizce öğrenen üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada temel psikolojik ihtiyaçlar ile İngilizce temel dil becerileri arasında pozitif yönde korelasyon saptamış ve bu ihtiyaçların karşılanmasının akademik başarıyı olumlu yönde etkilediğini saptamıştır.

Mevcut alanyazın incelendiğinde temel psikolojik ihtiyaçların doyurulmasının ikinci dil öğrenme süreçlerine etkisini ele alan birçok çalışmanın bulunduğu (örn. Agawa, 2020; Alamer, 2021; Dörnyei ve Ryan, 2015) gözlemlenmekle birlikte, bu temel ihtiyaçların karşılanmaması veya engellenmesi durumuna ilişkin araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Alamer vd. (2023) yalnızca temel psikolojik ihtiyaçların karşılanmasına odaklanmanın öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını ve edimlerini açıklamada yeterince tatmin edici olmadığını, bu nedenle de bu temel ihtiyaçların engellenmesinin de göz önünde bulundurulmasının eşit ölçüde önem arz ettiğini vurgulamışlardır. Ayrıca temel psikolojik ihtiyaçların düşük düzeyde karşılanmasının, bu ihtiyaçların engellenmesiyle aynı etkiyi yaratmadığını ortaya koyan çalışmalar da mevcuttur (Chen vd., 2015; Vansteenkiste vd., 2020). Bu noktada temel psikolojik ihtiyaçların karşılanması ve engellenmesini birbirinden bağımsız birer olgu olarak inceleyen çeşitli çalışmalar yapılmış (örn. Bhavsar vd., 2020), hatta her bir ihtiyacın doyurulması ve engellenmesini ayrı ayrı inceleyen ölçekler geliştirilmiştir (örn. Chen vd., 2015). Ancak bu girişimlerin hiçbiri ikinci dil öğrenimi bağlamına odaklanmadığından Alamer vd. (2023) alanyazındaki boşluğu doldurmak ve önemli bir ihtiyacı karşılamak amacıyla “Basic Psychological Needs Frustration in Second Language Scale (BPNF-L2)” ölçeğini geliştirmiş ve çalışmalarında geçerlik ve güvenirlik kanıtlarını ortaya koymuşlardır.

1.1. Araştırmanın amacı

Bu çalışma, ikinci/yabancı dil öğrenimi alanında önemli bir ölçme aracı olan BPNF-L2 ölçeğinin, Türkiye’de İngilizce veya herhangi ikinci bir dil öğrenen bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarının engellenmesi durumunun araştırılmasında kullanılabilmesi adına mevcut ölçeğin Türkçeye ve Türk kültürüne uyarlanmasını ve bu ölçeğin geçerlik ve güvenirliğinin değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda “İkinci Dil Öğrenenlerde Temel Psikolojik İhtiyaçların Engellenmesi Ölçeği Türkçe formunun Türkiye’de yabancı dil öğrenenlere uygulanabilirliği nedir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

1.2. Araştırmanın önemi

Temel psikolojik ihtiyaçların öğrenme süreçlerine etkisi düşünüldüğünde yabancı dil olarak İngilizce öğrenenlerin temel psikolojik ihtiyaçlarının ne ölçüde karşılandığı ve ne ölçüde engellendiğini araştırmak hedeflenen öğrenme çıktılarına ulaşmak için büyük öneme sahiptir. Nitekim bu ihtiyaçların analizi ve karşılanması öğrenenlerin içsel güdülenmelerini doğrudan etkileyebilmektedir (Agawa, 2020). Bu nedenle,

daha önce Türk kültürüne uyarlanmamış bir ölçüm aracının Türkçeye çevrilerek bir ölçek uyarlama çalışması kapsamında psikometrik özelliklerinin test edilmesi ve alanyazına kazandırılması önem arz etmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Bu çalışma bir ölçek uyarlama çalışmasıdır. Sosyal bilimlerde ölçek uyarlama süreci, uyarlanan ölçeğin geçerliğini ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla şu adımları izlemektedir. İlk olarak, uyarlama süreci, genellikle mevcut ölçekler yeni bağlam veya nüfusla tam olarak uyumlu olmadığına ortaya çıkan uyarlama ihtiyacının belirlenmesiyle başlar (Heggstad vd., 2019). Bu adımı, yapılarını ve psikometrik özelliklerini anlamak için orijinal ölçeğin kapsamlı bir incelemesi takip eder (Boateng vd., 2018; Morgado vd., 2017). Daha sonra, uyarlama süreci ölçek maddelerinin yeni bağlama daha uygun hâle gelecek şekilde değiştirilmesiyle devam eder. Bu süreç, maddelerin farklı bir dile çevrilmesi, ifadelerin kültürel açıdan uygun hâle getirilmesi veya yanıt formatının değiştirilmesi gibi adımları içerir. Bu aşamada, geçerliğin korunması için orijinal ölçeğin kavramsal çerçevesinin korunması çok önemlidir (Heggstad vd., 2019; Pillet vd., 2023).

Ön testin ardından, uyarlanan ölçek psikometrik analizler yapmak üzere daha geniş bir örnekleme uygulanır. Bu analizler, tipik olarak ölçeğin boyut yapısının verilerle uyum sağlama durumunu belirlemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizleriyle birlikte, iç tutarlılığı değerlendirmek için Cronbach alfa gibi güvenilirlik testlerini içerir (Boateng vd., 2018). Ayrıca, uyarlanan ölçeğin amaçlanan yapıları doğru bir şekilde ölçtüğünden emin olmak için içerik, yapı ve kriterle ilgili geçerlik testleri yapılır (Heggstad vd., 2019).

Son olarak, bu analizlerin sonuçları, ölçeğin yeni bağlam için hem güvenilir hem de geçerli olmasını sağlayacak nihai ayarlamalara rehberlik eder. Bu süreç boyunca, orijinal ölçekte yapılan tüm değişikliklerin belgelenmesi ve uyarlanan versiyonun geçerliğini destekleyen kanıtların sağlanması önemlidir. Ölçek uyarlamasına yönelik bu sistematik yaklaşım, araştırmacıların farklı bağlamlarda ve popülasyonlarda karmaşık olguları doğru bir şekilde ölçebilecek sağlam araçlar geliştirmelerine yardımcı olmaktadır (Boateng vd., 2018; Heggstad vd., 2019; Morgado vd., 2017; Pillet vd., 2023).

2.2. Araştırmanın evreni ve örnekleme

Araştırmanın evrenini aktif olarak yabancı dil öğrenme süreci içerisinde olan ve bu konuda eğitim alan lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda ölçüt örnekleme yöntemi ile seçilen ve Ege Bölgesinde bir devlet üniversitesinde yabancı dil olarak İngilizce öğrenimi gören 250 kişilik bir örneklem grubu oluşturulmuştur. Verilerin sağlıklı olması açısından gelişigüzel veya eksik doldurulan formlar veri analizi sürecinin dışında tutulmuş ve bu nedenle kayıp veri ataması yapılmamıştır. Örneklem seçiminde öğrencilerin A2 ve B1 düzeylerinde olmaları, en az bir dönem yoğun şekilde İngilizce öğrenmeleri ölçüt olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin güncel olarak dil öğrenmeye ilişkin bir geçmişleri olması hedeflendiğinden örneklemin alt-orta gruptan başlaması kararlaştırılmıştır. Araştırmada dil öğrenen profilini temsil etmesi açısından örnekleme farklı dil seviyelerinden öğrencilerin bulunmasına dikkat edilmiştir. Yine verilerin güvenilirliği açısından belirli hariç tutma ölçütleri de uygulanmıştır. Örneğin, iki dilli (birden fazla ana dile sahip) katılımcılar örnekleme dâhil edilmemiştir. Araştırma örneklemine ilişkin veriler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1.

Katılımcıların Demografik Özellikleri

		n	%
Cinsiyet	Erkek	95	41
	Kadın	136	59
Mevcut yabancı dil seviyesi	A2-B1	85	39.5
	B2+	130	60.5
Kur tekrarı yapma durumu	Evet	132	57
	Hayır	99	43
Toplam		231	100

2.3. Veri toplama araçları ve süreç

Ölçek uyarlamasına yönelik yaygın yaklaşımlardan biri, uyarlanan ölçeğin psikometrik özellikleri hakkında veri toplamak için anketler veya değerlendirmeler yapılmasını içerir (Mizumoto ve Takeuchi, 2011). Araştırmacılar, farklı katılımcılardan veri toplayarak uyarlanan ölçeğin geçerliğini ve güvenilirliğini değerlendirebilir. Bu süreç, ölçeğin ilgilenilen yapıyı doğru bir şekilde ölçmesini ve hedef kitlede (popülasyonda) anlamlı sonuçlar üretmesini sağlamak için gereklidir. Araştırmacılar, katılımcılarla anket yapmanın yanı sıra, uyarlanan ölçeğin psikometrik özelliklerini belirlemek için doğrulama çalışmaları da yürütebilir. Doğrulama çalışmaları, ölçeğin yakınsak ve ayırıcı geçerliğini değerlendirmek için ölçek puanları ile diğer ilgili değişkenler arasındaki ilişkilerin analiz edilmesini içerir (Hartley, 2014; Laroche vd., 1998).

Çalışma kapsamında araştırmacılar tarafından Türk kültürüne uyarlanan “İkinci Dilde Temel Psikolojik İhtiyaçların Engellenmesi Ölçeği [TPİE-D2 (Basic Psychological Needs Frustration in Second Language Scale – BPNFS-L2)] kullanılmıştır. Ölçeğin orijinal hâli Alamer vd. (2023) tarafından geliştirilmiştir. İlgili çalışmada, İkinci Dilde Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği (BPNF-L2) olarak adlandırılan yeni bir ölçek tanıtılmış ve iki faktörlü açımlayıcı yapısal eşitlik modellemesi (bifactor ESEM) uygulanarak ölçeğin faktör yapısı ve ölçüt bağıntılı geçerliliği değerlendirilmiştir. 5’li Likert tipinde (1 = kesinlikle katılmıyorum, 5 = kesinlikle katılıyorum) hazırlanan ölçeğin orijinal formu 3 faktör altında toplanan 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçek faktörleri “özerkliğin engellenmesi”, “yetkinliğin engellenmesi” ve “ilişkiselliğin engellenmesi” şeklinde ifade edilmiştir. Bu ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi (CFA) sonuçlarına göre faktör yükleri .63 ile .92 arasında değişmektedir ve ortalama faktör yükü 0.81 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik katsayısı (ω) ise .82 ile .92 arasında değişmektedir. Keşfedici yapısal eşitlik modellemesi (ESEM) sonuçlarına bakıldığında ise faktör yüklerinin .51 ile .94 arasında olduğu, ortalama faktör yükünün .77 olduğu görülmektedir. Bu yönetime göre güvenirlilik katsayısı (ω) .82 ile .91 arasındadır.

Ölçeğin orijinal formu ilk olarak Türkçeye çevrilmiş ve ters çeviri yapılmıştır. Daha sonra İngiliz dili eğitimi alanında doktora derecesine sahip, ölçek uyarlama ve dil öğretimi konusunda çalışmaları olan iki uzman görüşüne sunulmuştur. Çevirmenler arası uyumun incelenmesi amacıyla Kendall’s W Concordance Testi yapılmış ve test sonucunda güçlü bir uyumun olduğu görülmüştür ($W = .75$) (Gökdemir ve Yılmaz, 2023). Daha sonra, çevrilen maddeler Türkçe dil uzmanına gönderilerek dil uzmanından görüş alınmıştır. Ölçeğin bu hâli araştırmanın ana örnekleminde bulunmayan 50 kişilik bir gruba uygulanmış, madde sıralamaları ve noktalamayla ilgili düzeltmeler de yapılarak ölçeğe son hâli verilmiştir. Ölçeğin psikometrik özelliklerini görmek amacıyla ana örneklem grubuna ölçek uygulanmıştır. Ölçek geliştiriciler tarafından önerilen madde-faktör yapısı doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. DFA için çoklu uyum indeksleri kullanılmıştır. Uyum indekslerinde, CFI, NFI ve IFI değerleri için $>.90$, (Hu ve Bentler, 1999) değerleri kabul edilmiştir. RMSEA değerinin $<.06$ (Hu ve Bentler, 1999), ya da $<.08$ (Browne ve Cudeck, 1993) olması önerilmektedir. Ancak, ölçeğin orijinal formunda $<.10$ olduğu değerlendirilmiş (Alamer vd., 2023) ve

Türkçe formun da bu değer olabileceği kabul edilmiştir. RMSEA için >10 değerinin üstü yeterli görülmemektedir (Browne ve Cudeck, 1993). Maydeu-Olivares vd. (2017) de bu değer ölçülen faktörün ve ölçülen maddenin özelliğine göre değişebileceğini söylemektedir.

2.4. Verilerin analizi

Araştırma verilerinin birinci düzey faktör analizi Jamovi programı ile yapılırken ikinci düzey faktör analizi AMOS programı ile yapılmıştır. Araştırma örnekleme yapılan uygulamadan sonra Doğrulamalı Faktör Analizi aşamasına geçilmiş ve uyum indeksi değerlerine bakılmıştır (Erkorkmaz vd., 2013). Doğrulamalı faktör analizinin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için örneklemin yeterli olması varsayımı dışında, eksik ve uç değerlerin belirlenmesi, çok değişkenli normalliğin incelenmesi ve çoklu doğrusal bağlantılılığın kontrol edilmesi önemlidir (Ullman, 2012). Çoklu doğrusallığın test edilmesi amacıyla Varyans Şişirme Faktörleri (VIF) değerleri ele alınmıştır. Çok değişkenli uç veriler çıkarılarak uç değerlerin faktör analizini etkilememesi sağlanmıştır. Çok değişkenli normalliği anlamak üzere Q-Q plot çok değişkenli normallik grafiği kullanılmıştır ve verilerin teorik normal dağılıma büyük ölçüde uyum sağladığı görülmüştür (Zhao & Liang, 2020).

2.5. Araştırmanın etik izni

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 11.07.2024

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E--050.01-803088

3. BULGULAR

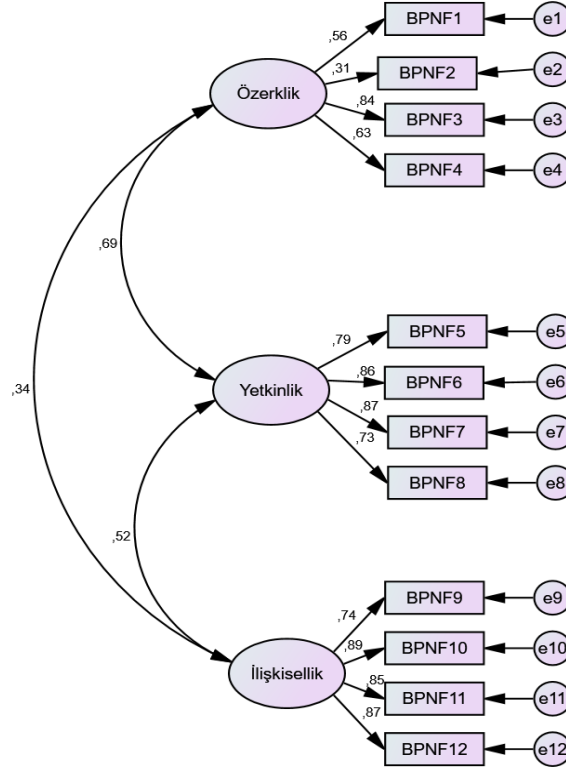
3.1. İkinci Dilde Temel Psikolojik İhtiyaçların Engellenmesi Ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlanması

Ölçek ile ilgili gerekli izinler alındıktan sonra dilsel olarak çeviri ve ters çeviri işlemleri yapılmıştır. Bu amaçla İngiliz dili eğitimi alanında doktora derecesine sahip ve dil öğreniminin psikolojik temelleri ile ilgili akademik çalışmaları olan iki öğretim elemanı tarafından ölçek Türkçeye çevrilmiştir. Türkçe form ilk olarak Türkçe eğitimi alanında doktora derecesi almış iki öğretim üyesi tarafından incelenmiştir. Ölçek, bu hâliyle ölçme ve değerlendirme ve dil bilimi alanlarında doktora dereceleri bulunan alan uzmanı iki akademisyene gönderilmiş ve ölçek, uygulama öncesi son hâline getirilmiştir. İngilizcede ve Türkçede yetkinlik sahibi olan 40 katılımcıya ölçeğin İngilizce ve Türkçe hâlleri uygulanmış ve formlar arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan Pearson ilişki analizinde iki form arasında yüksek düzeyde pozitif ve istatistiksel açıdan anlamlı ilişkinin olduğu belirlenmiştir ($r = .79, p < .001$).

3.1.1. İkinci Dilde Temel Psikolojik İhtiyaçların Engellenmesi Ölçeği'ne ilişkin doğrulamalı faktör analizi ve güvenirlik analizi sonuçları

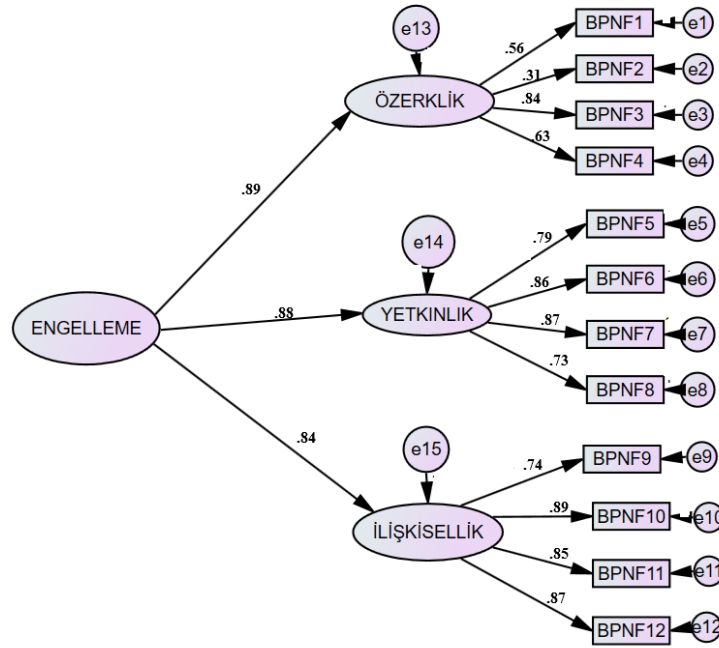
İncelenen olguların faktör yapılarının bilindiği durumlarda uygulanan doğrulamalı faktör analizi ile yapı geçerliğine ilişkin kanıtlar toplanmaktadır. (Price, 2023). Yapılan doğrulamalı faktör analizi sonucunda üç boyuttan oluşan modelin kabul edilebilir olduğu görülmüştür (Şekil 1). Her bir boyutta yer alan maddelerin faktör yükleri sırasıyla, “özerkliğin engellenmesi” boyutu için .31- .84, “yetkinliğin engellenmesi” boyutu için .73- .87 ve “ilişkiselliğin engellenmesi” boyutu için .74- .89 aralığında değişmektedir. 2. maddenin faktör yükünün .50 altında olduğu saptanmış ve bu madde dışında hesaplanan değerler, .50 değerinin üzerinde bulunmuştur.

Modelin uyumu için hesaplanan Normed Fit Index (NFI) değeri .91, Comparative Fit Index (CFI) değeri .97, Standardized Root Mean Square Residual (SRMR) değeri 0,076 ve Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) değeri .082 olarak bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirlik değerine bakıldığında ise Cronbach Alpha değerinin .86 ve Mc Donald's ω katsayısının .88 olduğu görülmüş ve bu değerler dikkate alınarak verilerin güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. VIF değerleri 1.25 ve 4.11 arasında yer almaktadır. Bu da çoklu doğrusallık sorunu olmadığını göstermektedir (Kalnins & Hill, 2023; Kim, 2019).

Şekil 1. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları

İkinci Dil Öğreniminde Temel Psikolojik İhtiyaçların Engellenmesi Ölçeği'nin faktörlerinin tek bir yapıyı ölçüp ölçmediklerine ilişkin ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır (Şekil 2). Buna göre ikinci düzey faktör analizi sonucu elde edilen uyum değerleri $X^2/df= 1.76$; CFI= .997; NFI= .993; TLI= .996; RMSEA= .06; SRMR= .06 şeklindedir. Bu sonuçlara göre ölçek için test edilen modelin veriyle iyi uyum gösterdiği söylenebilir. İkinci Dil Öğreniminde Temel Psikolojik İhtiyaçların Engellenmesi Ölçeği için yapılan ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre ölçeği oluşturan tüm faktörlerin "temel psikolojik ihtiyaçların engellenmesi" üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Genel engellenme durumunu en yüksek oranda etkileyen faktörün "özerkliğin engellenmesi" olduğu görülmüştür ($r= .89$, $p< .05$). Bu faktörü sırasıyla, "yetkinliğin engellenmesi" ($r= .88$, $p< .05$) ve "ilişkiseliliğin engellenmesi" ($r= .84$, $p< .05$) faktörü izlemektedir. Elde edilen veriler ışığında, İkinci Dil Öğreniminde Temel Psikolojik İhtiyaçların Engellenmesi Ölçeği'nin yapı geçerliliğinin sağlandığı belirlenmiştir. Ölçekten toplam puan alınabilirliğine ilişkin yapılan Tukey's non-additivity test sonucunda ölçek puanlarının toplanabilir olduğu görülmüştür ($F= .36$, $p> .05$).

Şekil 2. İkinci Düzey Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada ikinci dil öğreniminde psikolojik ihtiyaçların engellenmesi olgusunun açıklanmasına odaklanılmış ve bu yapının ölçülmesinde kullanılan bir ölçeğin Türkçeye ve Türk kültürüne kazandırılması için gerekli güvenilirlik ve geçerlilik analizleri yapılmıştır.

Öz Belirleme Teorisi, özellikle ikinci dil öğrenimi bağlamında motivasyonu anlamak için iyi kurulmuş bir çerçevedir. Etkili öğrenmeyi ve kişisel gelişimi teşvik etmek için içsel motivasyonun ve temel psikolojik ihtiyaçların (özerklik, yeterlilik ve ilişkisel) karşılanması gerekli görmektedir. Bunlar Öz Belirleme Teorisi tarafından belirlenen temel psikolojik ihtiyaçlardır. Bu ihtiyaçlar karşılandığında, öğrencilerin öz düzenleme becerileri ile edindikleri motivasyonları deneyimleme olasılığı daha yüksektir, bu da öğrencilerin katılımlarını ve öğrenme sonuçlarını olumlu yönde etkilemektedir (Mai & Liang, 2021; McEown & Oga-Baldwin, 2019).

Öz Belirleme Teorisi kapsamında dil öğrenme süreçleri üzerine yapılan araştırmalar, dil öğrenenlerin kendilerini özerk, yeterli ve başkalarıyla ilişkili hissettiklerinde motivasyonlarının ve öğrenmeye katılımlarının arttığını göstermektedir (Noels vd., 2019; Shelton-Strong, 2020). Özerklik, yeterlilik ve ilişkisel faktörleri, dil öğrenimine yönelik kendi kendine belirlenmiş bir yönelimi teşvik etmek için önemlidir. Bu ölçek ile üç faktör ayrı ayrı ölçülebilmekte ve ölçek, Öz Belirleme Teorisi kapsamında temel psikolojik ihtiyaçların engellenme durumuna ilişkin genel bir ölçüm yapılmasına imkân tanımaktadır. Ölçek maddelerinden alınan puan, bireylerin ikinci dil öğreniminde psikolojik ihtiyaçların engellenme algısı ile doğru orantılıdır.

Yabancı dil eğitimini iyileştirmede ve bu zorlu süreçteki aksaklıklarla başa çıkmada temel psikolojik ihtiyaçları mercek altına almak ve bu ihtiyaçların doyurulmasına yönelik önlemler almak büyük öneme sahiptir (Alamer vd., 2023; Aydoğan, 2018; Noels vd., 2019). Bu çalışma bağlamında Türkçeye ve Türk kültürüne uyarlanan söz konusu ölçme aracı yükseköğretim düzeyinde İngilizce öğrenen bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarının ne ölçüde engellendiğini ortaya koyarak olası aksaklıklara ışık tutacak önemli bir

ölçme aracıdır. Mevcut alanyazında temel psikolojik ihtiyaçların karşılanmasına yönelik ölçekler bulunsa da (Alamer, 2021; Deci ve Ryan, 2000), temel psikolojik ihtiyaçların engellenmesine yönelik ölçekler oldukça sınırlıdır. Bu nedenle de temel psikolojik ihtiyaçların engellenmesi üzerine ölçeklerin geliştirilmesine ve uyarlanmasına ihtiyaç vardır. Ayrıca farklı alanlarda Türk kültürüne uyarlanmış temel psikolojik ihtiyaçların engellenmesi ölçekleri (örn. Selvi ve Bozo, 2020; Yıldırım vd. 2022) bulunsa da ikinci dil öğrenimine ilişkin bu bağlamda geliştirilmiş ya da uyarlanmış herhangi bir ölçme aracı henüz mevcut değildir. Bu nedenle de Türk kültürüne uyarlanan bu ölçeğin, Türkçe yapılacak araştırmaların uluslararası çalışmalarla kıyaslanmasına imkân sağlayacağı düşünülmektedir.

Ölçek maddelerinin Türk kültürüne uyarlanmasında ölçeğin orijinal formu ve Türkçe formu arasında aynı ifadelerin yer alması amacıyla uzman görüşlerine başvurulmuştur. Konu üzerinde çalışmaları bulunan uzmanlar, ölçek maddelerinin tutarlılığı ile ilgili görüş bildirmiştir. Yabancı Diller Yüksekokulunda eğitim görmekte olan ve belirli bir dil öğrenme hikâyesine sahip olan, başarısızlık nedeniyle kur tekrarı yapan ve yapmayan öğrenciler örnekleme alınarak temsilin artırılması hedeflenmiştir. Türk kültürüne uyarlanan ölçeğin faktör yapısının, ölçeğin orijinal formu (Alamer vd., 2023) ile tutarlı olduğu ve herhangi bir değişiklik ihtiyacı olmadığı görülmüştür. Bu bağlamda alanyazında da (Steenkamp ve Baumgartner, 1998) önerildiği üzere herhangi bir kovaryans eklemesine başvurulmamıştır. Ayrıca, yapılan güvenilirlik analizlerinden elde edilen katsayıların kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu görülmüştür (Hu ve Bentler, 1999).

Bu çalışmada kullanılan örneklem, yalnızca üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu nedenle, ölçeğin farklı yaş veya öğrenim düzeyi gruplarında kullanılmasının ölçeğin genellenebilirliğini artıracakı düşünülmektedir. Çalışma, ana dili Türkçe olan bireyler için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı sunmaktadır. Bu ölçek, özellikle eğitim ve iş yaşamında bireylerin ikinci dil öğrenme sürecinde deneyimledikleri temel psikolojik ihtiyaçların engellenmesi durumunu değerlendirmek için kullanılabilir. Ancak gelecekte yapılacak çalışmaların, ölçeğin farklı kültürel bağlamlarda test edilmesine odaklanması önerilmektedir.

McEown vd. (2014) tarafından da ifade edildiği üzere, öğretmenlerince psikolojik ihtiyaçları desteklenen öğrenciler daha yüksek düzeylerde güdülenmeye sahiptir ve başarısızlık deneyimleriyle daha sağlıklı şekilde başa çıkabilirler. Yine temel psikolojik ihtiyaçların desteklenmesi dil öğrenme kaygısıyla başa çıkmada da önemli bir rol oynar (Alamer ve Almulhim, 2021). Öte yandan, başarısızlık deneyimi ile engellenen bu psikolojik ihtiyaçlar, dil kaygısını arttıran bir unsur olarak ortaya çıkabilir. Tüm bu sebeplerden, dil öğrenenlerin temel psikolojik ihtiyaçlarının engellenme durumlarının araştırılması ve bu durumun etkilerinin ortaya konulması, yabancı dil öğrenimindeki olası olumsuz sonuçların engellenebilmesi adına oldukça önemlidir. Sonuç olarak, bu ölçek uyarlama çalışması, Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenenlerin temel psikolojik ihtiyaçlarının engellenme durumlarını araştırabilmek için tamamı olumlu ifadelerden oluşan 12 maddeli; üç alt boyuta (özerkliğin engellenmesi, yetkinliğin engellenmesi ve ilişkiselliğin engellenmesi) sahip; geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı ortaya koymuştur.

Kaynakça /References

- Agawa, T. (2020). A qualitative examination of relatedness needs in Japanese EFL classrooms and task motivation. *Journal for the Psychology of Language Learning*, 2(1), 6-25.
- Alamer, A. (2021). Grit and language learning: Construct validation of L2-Grit scale and its relation to later vocabulary knowledge. *Educational Psychology*, 41(5), 544-562. <https://doi.org/10.1080/01443410.2020.1867076>.
- Alamer, A., & Almulhim, F. (2021). The interrelation between language anxiety and self-determined motivation; a mixed methods approach. *Frontiers in Education*, 6, Article 618655. <https://doi.org/10.3389/educ.2021.618655>.
- Alamer, A. (2022). "Basic psychological needs, motivational orientations, effort, and vocabulary knowledge." *Studies in Second Language Acquisition*, 44(1), 164-184. <https://doi.org/10.1017/S027226312100005X>.
- Alamer, A., Morin, A. J., Alrabai, F., & Alharfi, A. (2023). Introducing the Basic Psychological Needs Frustration in Second Language Scale (BPNF-L2): Examining its factor structure and effect on L2 motivation and achievement. *Acta Psychologica*, 240, Article 104021. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2023.104021>.
- Al-Hoorie, A. H., Oga-Baldwin, W. Q., Hiver, P., & Vitta, J. P. (2022). Self-determination mini-theories in second language learning: A systematic review of three decades of research. *Language Teaching Research*, 13621688221102686. <https://doi.org/10.1177/13621688221102686>.
- Andersen, S. (2000). Fundamental human needs: Making social cognition relevant. *Psychological Inquiry*, 11(4), 269-276.
- Aydoğan, H. (2018). Students' autonomy, relatedness and English language competencies in their cognitive domains. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(4), 489-494. <http://dx.doi.org/10.18506/anemon.361331>.
- Bhavsar, N., Bartholomew, K. J., Quested, E., Gucciardi, D. F., Thøgersen-Ntoumani, C., Reeve, J., Sarrazin, P., & Ntoumanis, N. (2020). Measuring psychological need states in sport: theoretical considerations and a new measure. *Psychology of Sport and Exercise*, 47, Article 101617. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2019.101617>.
- Boateng, G., Neilands, T., Frongillo, E., Melgar-Quinonez, H., & Young, S. (2018). Best practices for developing and validating scales for health, social, and behavioral research: A primer. *Frontiers in Public Health*, 6, 149. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2018.00149>.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K. A. Bollen & J. S. Long (Eds.), *Testing structural equation models* (pp. 136-162). Sage.
- Chen, B., Vansteenkiste, M., Beyers, W., Boone, L., Deci, E. L., Van der Kaap-Deeder, J., ... & Verstuyf, J. (2015). Basic psychological need satisfaction, need frustration, and need strength across four cultures. *Motivation and Emotion*, 39, 216-236. <https://doi.org/10.1007/s11031-014-9450-1>.
- Deci, E., & Ryan, R. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. Plenum.
- Dincer, A., S. Yeşilyurt, K. A. Noels, & Vargas Lascano, D. I. (2019). "Self-determination and classroom engagement of EFL learners: A mixed-methods study of the self-system model of motivational development." *Sage Open* 9(2), 215824401985391. <https://doi.org/10.1177/2158244019853913>.
- Dörnyei, Z., & Ryan, S. (2015). *The psychology of the language learner revisited*. Routledge.
- Erkorkmaz, Ü., Etikan, İ., Demir, O., Özdamar, K., & Sanisoğlu, S. Y. (2013). Doğrulamalı faktör analizi ve uyum indeksleri. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, 33(1), 210-223. <https://doi.org/10.5336/medsci.2011-26747>.
- Gökdemir, F., & Yılmaz, T. (2023). Likert tipi ölçekleri kullanma, modifiye etme, uyarılma ve geliştirme süreçleri. *Journal of Nursology*, 26(2), 148-160. <https://doi.org/10.5152/JANHS.2023.22260>.
- Hartley, J. (2014). Some thoughts on Likert-type scales. *International Journal Of Clinical And Health Psychology*, 14(1), 83-86. [https://doi.org/10.1016/S1697-2600\(14\)70040-7](https://doi.org/10.1016/S1697-2600(14)70040-7).
- Heggstad, E. D., Scheaf, D. J., Banks, G. C., Monroe Hausfeld, M., Tonidandel, S., & Williams, E. B. (2019). Scale adaptation in organizational science research: A review and best-practice

- recommendations. *Journal of Management*, 45(6), 2596-2627. <https://doi.org/10.1177/0149206319850280>.
- Hu, L., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6, 1-55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>.
- Kalnins, A., & Hill, K. (2023). The VIF Score. What is it Good For? Absolutely Nothing. *Organizational Research Methods*. <https://doi.org/10.1177/10944281231216381>.
- Karbakhsh, R., & Ahmadi Safa, M. (2020). Basic psychological needs satisfaction, goal orientation, willingness to communicate, self-efficacy, and learning strategy use as predictors of second language achievement: A structural equation modeling approach. *Journal of Psycholinguistic Research*, 49(5), 803-822. <https://doi.org/10.1007/s10936-020-09714-7>.
- Kim, J. (2019). Multicollinearity and misleading statistical results. *Korean Journal of Anesthesiology*, 72, 558 - 569. <https://doi.org/10.4097/kja.19087>.
- Laroche, M., Kim, C., & Tomiuk, M. A. (1998). Translation fidelity: An IRT analysis of Likert-type scale items from a culture change measure for Italian-Canadians. *Advances in Consumer Research*, 25(1), 607-637.
- Larsen-Freeman, D. (2007). Reflecting on the cognitive-social debate in second language acquisition. *The Modern Language Journal*, 91, 773-787. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.2007.00668.x>.
- Liang, J., Pan, W., & Yang, Z. (2004). Characterization-based Q-Q plots for testing multinormality. *Statistics & Probability Letters*, 70, 183-190. <https://doi.org/10.1016/J.SPL.2004.10.002>.
- Mai, X., & Liang, T. (2021). Empowering Foreign Language Learners from the Perspective of Self-determination Theory. *Frontiers in Educational Research*, 4(8), 73-79. <https://doi.org/10.25236/FER.2021.040815>.
- Maydeu-Olivares, A., Fairchild, A. J., & Hall, A. G. (2017). Goodness of fit in item factor analysis: Effect of the number of response alternatives. *Structural Equation Modeling*, 24, 495-505. <https://doi.org/10.1080/10705511.2017.1289816>.
- McEown, M., Noels, K., & Saumure, K. (2014). Students' self-determined and integrative orientations and teachers' motivational support in a Japanese as a foreign language context. *System*, 45, 227-241. <https://doi.org/10.1016/j.system.2014.06.001>.
- McEown, M., & Oga-Baldwin, W. (2019). Self-determination for all language learners: New applications for formal language education. *System*. <https://doi.org/10.1016/J.SYSTEM.2019.102124>.
- Mizumoto, A., & Takeuchi, O. (2011). Adaptation and validation of self-regulating capacity in Vocabulary Learning Scale. *Applied Linguistics*, 33(1), 83-91. <https://doi.org/10.1093/applin/amr044>.
- Morgado, F., Meireles, J., Neves, C., Amaral, A., & Ferreira, M. (2017). Scale development: Ten main limitations and recommendations to improve future research practices. *Psicologia, Reflexão e Crítica*, 30(3), 1-20. <https://doi.org/10.1186/s41155-016-0057-1>.
- Munoz, A., & Ramirez, M. (2015). Teachers' conceptions of motivation and motivating practices in second-language learning: A self-determination theory perspective. *Theory and Research in Education*, 13(2), 198-220. <https://doi.org/10.1177/1477878515593885>.
- Noels, K., Lascano, D., & Saumure, K. (2019). The development of self-determination across the language course: Trajectories of motivational change and the dynamic interplay of psychological needs, orientations, and engagement. *Studies in Second Language Acquisition*, 41, 821-851. <https://doi.org/10.1017/S0272263118000189>.
- Noels, K., Pelletier, L., Clément, R., & Vallerand, R. (2000). Why are you learning a second language? Motivational orientations and self-determination theory. *Language Learning*, 50, 57-85. <https://doi.org/10.1111/0023-8333.00111>.
- Oga-Baldwin, W. Q., Nakata, Y., Parker, P., and Ryan, R. M. (2017). Motivating young language learners: a longitudinal model of self-determined motivation in elementary school foreign language classes. *Contemp. Educ. Psychol.* 49, 140-150. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2017.01.010>.

- Olafsen, A. H., Halvari, H., & Frølund, C. W. (2021). The basic psychological need satisfaction and need frustration at work scale: A validation study. *Frontiers in Psychology*, 12, 1-12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.697306>.
- Pillet, J. C., Carillo, K. D., Vitari, C., & Pigni, F. (2023). Improving scale adaptation practices in information systems research: Development and validation of a cognitive validity assessment method. *Information Systems Journal*, 33(4), 842-889. <https://doi.org/10.1111/isj.12428>.
- Price, L. R. (2023). "Confirmatory factor analysis: Foundations and extensions," in *International Encyclopedia of Education*, 4th ed., Amsterdam, The Netherlands: Elsevier, pp. 607-618, <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-818630-5.10016-8>.
- Ryan, R., & Deci, E. (2000). "Self-determination Theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being." *American Psychologist*, 55, 68-78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2017). *Self-determination Theory: Basic Psychological Needs in Motivation, Development, and Wellness*. Guilford Press.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology*, 61, Article 101860. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101860>.
- Selvi, K. & Bozo, Ö. (2020). The dark side of bodybuilding: The role of bodybuilding activities in compensation of frustrated basic psychological needs. *Motivation and Emotion*, 44(2), 190-208. <https://doi.org/10.1007/s11031-019-09805-6>.
- Shelton-Strong, S. (2020). Advising in language learning and the support of learners' basic psychological needs: A self-determination theory perspective. *Language Teaching Research*, 26, 963 - 985. <https://doi.org/10.1177/1362168820912355>.
- Steenkamp, J. B. E., & Baumgartner, H. (1998). Assessing measurement invariance in cross-national consumer research. *Journal of Consumer Research*, 25(1), 78-90. <https://doi.org/10.1086/209528>.
- Vallerand, R. J. (1997). "Toward a hierarchical model of intrinsic and extrinsic motivation," In *Advances in Experimental Social Psychology*, ed. M. P. Zanna (Cambridge, MA: Academic Press), 271-360.
- Vansteenkiste, M., & Ryan, R. M. (2013). On psychological growth and vulnerability: Basic psychological need satisfaction and need frustration as a unifying principle. *Journal of Psychotherapy Integration*, 23(3), 263-280. <https://doi.org/10.1037/a0032359>.
- Vansteenkiste, M., Ryan, R. M., & Soenens, B. (2020). Basic psychological need theory: Advancements, critical themes, and future directions. *Motivation and Emotion*, 44(1), 1-31. <https://doi.org/10.1007/s11031-019-09818-1>.
- Ullman, J. B. (2012). Structural equation modeling. B. G. Tabachnik ve L. S. Fidell (Ed.), *Using multivariate statistics* (6. ed.). Pearson.
- Yarwood, A., Lorentzen, A., Wallingford, A., & Wongsarnpigoon, I. (2019). "Exploring basic psychological needs in a language learning center. Part 2: The autonomy-supportive nature and limitations of a SALC." *Relay Journal* 2(1), 236-250.
- Yıldırım, S. , Türkeri Bozkurt, H. , Bilgin, E. , Yüksel, Y. & Akyar, Ö. Y. (2022). Sporda Psikolojik Gereksinimlerin Engellenmesi Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20(2), 78-90 <https://doi.org/10.33689/spormetre.1070416>.
- Zhao, Q., & Liang, J. (2020). A Q-Q plot for detecting non-multinormality based on a normal characterization and the S-W statistic. *Communications in Statistics - Theory and Methods*, 51, 1367 - 1378. <https://doi.org/10.1080/03610926.2020.1761983>.

EKLER

Ek-1. İkinci Dilde Temel Psikolojik İhtiyaçların Engellenmesi Ölçeği - (TPIE-D2)

Sınıftaki mevcut dil eğitimi deneyiminizi düşünün ve her bir ifadeye ne kadar katılıp katılmadığınıza “5= kesinlikle katılıyorum, 4= katılıyorum, 3= kısmen katılıyorum, 2= katılmıyorum ve 1= kesinlikle katılmıyorum” olmak üzere derecelendirilen beşli bir ölçekte karar verin.

Alt boyut	Madde
Özerkliğin engellenmesi	Dil öğrenme görevlerini belirli şekillerde yapmaya zorlandığımı hissediyorum. Yapmam gereken dil alıştırmalarıyla ilgili (başkalarının aldığı) kararlara uymak zorunda hissediyorum. Dil öğrenme görevlerinde çok fazla istenmeyen baskı hissediyorum. Yapmayı tercih etmeyeceğim dil alıştırmalarını yapmaya zorlandığımı hissediyorum.
Yetkinliğin engellenmesi	Dil öğrenme görevlerini yapmaya çalışırken kendimi başarısız hissediyorum. Dil öğrenme görevlerini yapmaya çalışırken kendimi işe yaramaz hissediyorum. Dil öğrenme görevlerini yapmaya çalışırken kendimi yetersiz hissediyorum. Dil öğrenme görevlerini yapmaya çalışırken umutsuz hissediyorum
İlişkiseliliğin engellenmesi	Sınıfta çevremdeki ikinci dil kullanıcıları (ör. akranlar ve öğretmenler) tarafından reddedildiğimi hissediyorum. Sınıfta çevremdeki ikinci dil kullanıcıları tarafından bir kenara itildiğimi hissediyorum (örn. akranlar ve öğretmenler). Sınıfta çevremdeki ikinci dil kullanıcıları tarafından sevilmediğimi hissediyorum (örn. akranlar ve öğretmenler). Sınıfta çevremdeki ikinci dil kullanıcıları tarafından dışlanmış hissediyorum (örn. akranlar ve öğretmenler).

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

Second language learning is a complex, dynamic, and non-linear process that can be influenced by many factors (Larsen-Freeman, 2007). Psychological variables are among the factors affecting the success of second language learning and are one of the important topics that researchers focus on (Karbakhsh & Ahmadi Safa, 2020). Self-Determination Theory is one of the important motivational theories that shed light on the effect of psychological factors. Self-Determination Theory (Deci & Ryan, 1985; Ryan & Deci, 2020) is a comprehensive theory that suggests that human motivation is primarily shaped by individuals' goal-orientated behaviours, and psychological well-being. This theory points out the importance of meeting certain basic personal needs of the individual, such as autonomy, competence and relatedness (Ryan & Deci, 2000). Only when these needs are fulfilled are individuals motivated to develop and achieve subjective well-being in line with their natural tendencies. As in many research fields and contexts (Chen et al., 2015; Olafsen et al., 2021), studies have been conducted on the satisfaction of learners' basic psychological needs in the field of second language learning, and the satisfaction of these basic psychological needs has been examined in the light of various variables (Alamer, 2022; Dincer et al., 2019; Noels et al., 2019). However, according to Alamer et al. (2023), although it is accepted that the satisfaction of the three basic psychological needs triggers the development of motivation, resilience and positive behaviours, satisfaction of the basic psychological needs is insufficient to fully explain the motivation of students and the functioning of learning processes. In this context, they emphasised that the frustration of these basic needs is equally important and decisive. It is only possible to reveal the relationship between students' motivation and achievement, and basic psychological needs in a healthy way by considering the frustration of these needs (Alamer et al., 2023; Alamer & Lee, 2019; Olafsen et al., 2021). That is why the present study is an attempt to adapt an existing Basic Psychological Needs Frustration in Second Language Scale to Turkish culture and test its psychometric properties.

2. METHOD

As a scale adaptation study, the present research adopts a quantitative methodology. The population of the study consists of undergraduate foreign language learners. To reach the sample group to represent this population, a sample group of 250 students studying English as a foreign language at a state university was determined by using the criterion sampling method. The final sample ($n=231$) was reached by removing the randomly filled and incompletely filled forms. It was decided to start sampling from the pre-intermediate group since it was aimed that the students had a history of foreign language learning. In order to represent the language learner profile in the study, special attention was paid to include students from different language levels in the sample. Besides, bilingual participants were not included in the sample. Within the scope of the study, the "Basic Psychological Needs Frustration in Second Language Scale (BPNFS-L2)", which was adapted to Turkish culture by the researchers, was used. The original version of the scale was developed by Alamer et al. (2023). The original form of the 5-point Likert-type scale consists of 12 items grouped under 3 factors. The data were analysed with IBM SPSS AMOS 26 and Jamovi software packages. Kendall's W Concordance Test was conducted to examine the inter-translator agreement (Gökdemir & Yılmaz, 2023). Afterwards, the translated items were sent to a field expert for his/her opinion. This version of the scale was applied to a group of 50 people who were not in the main sample of the research and the scale was finalised. After the application to the research sample, the Confirmatory Factor Analysis phase was started and the fit index values were examined (Erkorkmaz et al., 2013).

3. FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

This scale adaptation study provided a valid and reliable instrument, with three factors and 12 items, to investigate the frustration of basic psychological needs of EFL learners at the Turkish higher education level and examined the frustration of basic psychological needs of EFL learners currently studying in

English preparatory programmes. As the fact that the basic psychological needs are met at low levels does not necessarily mean that they are prevented (Alamer et al., 2023), this adapted scale is expected to meet the need for an important measurement tool to determine the frustration of these needs. The findings, together with the existing literature, indicate the need to support the psychological needs of EFL learners. As stated by McEown et al. (2014), students whose psychological needs are supported by their teachers have higher levels of motivation and can cope with failure experiences in a healthier way. Supporting basic psychological needs also plays an important role in coping with language learning anxiety (Alamer & Almulhim, 2021), and these psychological needs that are blocked by the experience of failure may emerge as a factor that increases language anxiety. Thus, exploring the level of frustration of the psychological needs of language learners can help the stakeholders to cope better with this undesirable source of demotivation and anxiety.

The sample used in this study consists only of university students. Therefore, it is thought that using the scale in different age groups or education levels might increase the generalizability of the scale. The study provides a valid and reliable measurement tool for Turkish-speaking individuals. This scale can be used to assess the frustration of the basic psychological needs that individuals experience in the process of learning a second language, especially in higher education. However, it is suggested that future studies should focus on testing the scale in different cultural contexts.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZNİ

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 11.07.2024

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E--050.01-803088

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Araştırmada yazarların katkı oranları 1. yazarın %50, 2. yazarın %50 olmak üzere eşit biçimde gerçekleşmiştir. Araştırmacıların araştırmanın aşamalarına katkıları aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir

Yazar 1: Araştırmanın tasarlanması, kuramsal temel, alanyazın tarama, tartışma.

Yazar 2: Yöntemin belirlenmesi, veri analizi, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, sonuçlar.

ÇATIŞMA BEYANI

Bu araştırmanın hiçbir aşamasında herhangi bir kişi ya da kurum ile herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.